

Kristin Gunleiksrud Raaum, innlegg på seminar om kirkelig organisering

Jeg har heller ingen fine foiler, bare en litt skjelvende refleksjon. Som vi alle vet, det er en høring som pågår som er i sin siste fase. Og jeg har ment mye om kirkelig organisering, men jeg kan ikke huske sist jeg har ment så lite som jeg gjør akkurat nå. Og jeg kan heller ikke huske at jeg lyttet mer.

Jeg tenker at det er noe av min viktigste rolle. Det er å lytte, å lytte bak, å forsøke å lytte til smertepunktene, lytte til både bekymringene og løsningene og det gjør jeg og dermed blir det stadig vanskeligere å mene noe akkurat nå. Og så skal jeg nok love Olav at jeg skal prøve å mene mer etter hvert.

Kirkerådet har hatt som utgangspunkt at vi nå har to år på oss. Vi har tenkt at vi kan ikke skyve en beslutning om fremtidig organisering til et helt nyvalgt kirkemøte, som inntreffer i 2024. Da sitter jeg med erfaringen fra 2016 i kroppen, og tenker at det vil ikke være riktig.

Hvem er så vi som sitter her? Kirkemøtet består jo av bispedømmerådene. I vårt arbeid tilsetter vi prester og leder den delen av kirken. Mange av oss er frivillige i vår lokale menighet, jeg også, men arbeidet i fellesrådene tror jeg de fleste av oss kjenner litt mindre til. Jeg har flere ganger pekt på at det ligger en potensiell ubalanse i det som det er viktig at vi forholder oss til, med vårt ansvar for hele kirken.

Noe av det første jeg gjorde da jeg ble kirkerådsleder i 2014, det var å oppsøke folk jeg i utgangspunktet ikke kjente så godt til, jeg oppsøkte misjonsorganisasjonene – men det er ikke det jeg skal snakke om her, det var kjempenyttig og spennende og litt frigjørende – og så oppsøkte jeg en del kirkeverger og fellesrådsleder.

En gang holdt jeg et innlegg for dem, som jeg avsluttet med å si noe om at vi hadde et felles ansvar for oppdraget med å bringe evangeliet ut til folk. Det var en ganske naturlig ting å si synes jeg, men da kom det en del kirkeverger bort til meg og sa at dette var det ingen fra bispedømmerådslinja som hadde sagt til dem, og i hvert fall ikke kirkerådsleder som hadde sagt til dem før. At de også var en del av det oppdraget. Det var tankevekkende for å få en bevissthet om at vi er kirke sammen.

Så kanskje vil vi og bør vi ha et ansvar for å øke vår kunnskap om hvordan er det å være i fellesrådsstrukturen. At vi inviterer inn kirkeverger og fellesrådsledere, menighetsrådsledere selvfølgelig også og ledelsen i kommunene, for å høre mer om hvordan de jobber, både hvor skoen trykker, men også hvordan de jobber for å få noe til, hvordan de jobber inn mot kommunene og påvirke inn i de kommunale planene. Her er jeg tilbake til min tale på åpningsmøtet og strategiplanen, hva kan vi bidra med her på stedet?

Jeg har definitivt ikke bestemt meg for hvordan en fremtidig kirkelig organisering må se ut, og jeg håper ikke dere har gjort det heller. Vi må finlese høringsuttalelser og vi må lytte veldig godt. Jeg tenker at jeg skal slutte med, i den grad jeg har gjort det, å krangle med teksten i Müller-Nilsen-utvalgets rapport, eller hva som er flertall og mindretall.

Men selv om jeg ikke har bestemt meg, så er det noe som står fast. Det er at de som skal styre kirken er den særskilte tjeneste for ord og sakrament og rådene, sammen. Så er det noe mer som står fast, nemlig at dette landet ser veldig forskjellig ut, og at vi er nødt til å være fleksible når vi tenker enheter og organisering.

Så er jeg opptatt av, og det blir forsterket når jeg leser høringsuttalelser med bekymring for konsekvenser for kirkens forhold til kommunen, kommunal finansiering. Hva handler dette egentlig om, den kommunale finansieringen? Jo, det handler egentlig om et bånd, mellom kirke og kommune.

Det gir en mulighet til å møte opp og møte kommunens ledelse og fortelle dette gjør vi, dette bidrar vi med på diakoni og integrering og barne- og ungdomsarbeid og kunst og kultur og hele feltet og dette er det vi kan bidra med. Og vi kan da stille spørsmålet hva trenger dere her, hva kan vi gjøre for dere? Uansett hvilken organiseringsmodell vi finner frem til sammen, så er dette noe av det vi må være obs på, og ikke slippe tak i.

Så har jeg jo hørt mange advarsler om at et prostifellesråd, hvis det blir det, vil overlate all makt til merkantilt personell og gjemme prestene i en krok og at kirken da vil bli styrt av en ansiktsløs byråkrat. Jeg forstår dette som en helt legitim påpekning av prestenes rolle i kirken.

Men jeg har også lyst til å stille spørsmålet: Tror vi at det er slik det blir? For jeg har ikke hørt noen som lengter etter at en prostidirektør eller daglig leder skal være kirkens ansikt utad om det skulle bli prostimodell på en eller annen måte. Dette er noe som står fast.

Det er, det skal være fortsatt biskoper og bispedømmerrådsledere som skal være kirkens ansikt utad. Det skal være fortsatt proster og sokneprester og menighetsrådsledere som skal være kirkens ansikt utad. Men noen må få systemene til å fungere, og sørge for at hverdagene og budsjettene går opp. Dette er en del av det vi skal finne frem til.

Vi har en særskilt tjeneste for ord og sakrament, men det vi ikke har er A- og B-tilsatte når det gjelder kirkens oppdrag. Alle ansatte bærer sin del av oppdraget. Og de skal være med på å legge til rette for at folkevalgte kan ta beslutninger om alt fra budsjetter til strategiske planer. I det bildet har, og det opplever jeg ligger fast fra alle jeg snakker med, biskopene en selvstendig tilsynstjeneste, og dermed et selvstendig lederansvar.

Og jeg mener, og her mener jeg noe, igjen at biskopens tilsynsrolle må styrkes. Tilsynet og arbeidsgiverrollen er ulikt regulert, og dette er noe av det vi må diskutere. Men jeg har ikke hørt noen som ønsker en svekket rolle for bisperolle i en fremtidig kirkelig organisering.

Alle jeg snakker med, i denne salen og utenfor ønsker en tydelig biskop som er hyrde, som leder kirken og som er kirkens ansikt utad, men jeg har også hørt mye bekymring for at dette er noe jeg ikke mener, og derfor sier jeg det, og kanskje kan noe uro ryddes av veien da, håper jeg.

Soknene er kirkens grunnsøyle, og kirkelig organisering er en støttefunksjon for kirkens oppdrag. Vi skal legge til rette for at folkevalgte, ansatte og frivillige ute i soknet kan vekke og nære det kristelige liv som det heter i kirkeordningen. Dette har vi snakket om alle sammen, og dere er kanskje lei av det, men det er et uttrykk for at dette er det bred enighet om.

Soknet er gitt et oppdrag, og det må ha redskaper for å løse det. Det må vi finne et samvirke for å få til. Jeg tror også uansett hvilken fremtidig organisering vi har, så skal bispedømmerådene og det har jo kirkerådet hatt som et kriterium, også i denne siste utredningen, at bispedømmerådene skal bestå, og jeg mener at de må være fremtidig viktige strategiske organer i kirken, ikke minst i det at når vi her har fattet vedtak som kirkemøte sammen, så reiser vi tilbake til bisperådene våre og følger vi dem opp i bispedømmerådene.

Så har jeg jo også hørt at forslaget til ulike modeller på prostinivå vekker lite begeistring, og det synes jeg egentlig er vel og bra. For det er evangeliet og oppdraget som skal vekke begeistring, men vi må ha systemer som fungerer, også når vi ikke går i tog for dem.

Vi skal fatte en beslutning som kan bli historisk om hvordan kirken skal organisere seg i fremtiden. Jeg tror at det er det vi enes om alle sammen, lage gode vilkår for å utføre kirkens oppdrag.

Jeg opplever også at det er ganske bred enighet om det som må fikses, det er uenighet om veien videre, men det er vilje til at vi skal finne den veien sammen. Takk skal dere ha.